

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 22 december 2008 (06.01)
(OR. fr)**

16526/08

LIMITE

**PESC 1591
COHOM 147**

NOTA

Betreft: Richtsnoeren van de EU inzake de mensenrechtendialoog met derde landen -
 actualisering

1. Inleiding

In zijn conclusies van 25 juni 2001 heeft de Raad zich ingenomen verklaard met de mededeling van de Commissie van 8 mei 2001 over de rol van de Europese Unie bij de bevordering van de mensenrechten en de democratisering in derde landen als waardevolle bijdrage tot versterking van de samenhang en de consistentie van het EU-beleid op het gebied van mensenrechten en democratisering. De Raad heeft zijn gehechtheid bevestigd aan de beginselen van samenhang en consistentie, integratie van de mensenrechten in al zijn activiteiten, transparantie van zijn beleid en vaststelling van prioritaire thema's. In het kader van de uitvoering van deze conclusies van de Raad heeft de Groep mensenrechten (COHOM) zich ertoe verbonden, in overleg met de geografische groepen, de Groep ontwikkelings-samenwerking (CODEV) en het Comité voor de acties ter ontwikkeling en consolidering van de democratie en de rechtsstaat, alsmede de eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, richtsnoeren vast te stellen voor de mensenrechtendialoog.

2. Constatering

De Europese Unie voert met een aantal landen een dialoog over de mensenrechten. Deze dialogen vormen een volwaardig instrument van het buitenlands beleid van de Unie. De dialoog is een van de instrumenten waarover de Europese Unie beschikt om haar mensenrechtenbeleid uit te voeren. Dit instrument vormt een essentieel onderdeel van de algemene strategie van de Europese Unie ter bevordering van duurzame ontwikkeling, vrede en stabiliteit welke, zoals in de bij consensus en op het hoogste niveau door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aangenomen verklaring van de Wereldtop in 2005, wordt onderstreept, onlosmakelijk verbonden zijn met eerbied voor de mensenrechten en elkaar wederzijds versterken. De keuze om een dergelijke dialoog aan te gaan vergt, volgens de in 2001 aangenomen richtsnoeren over de mensenrechtendialogen met derde landen, een besluit van de Raad van de Europese Unie. Er dient echter te worden geconstateerd dat de huidige aanpak van de EU op het gebied van de dialoog meer samenhang zou mogen vertonen. De dialogen worden namelijk steeds talrijker en vinden bovendien plaats op zeer verschillende niveaus (bijvoorbeeld op het niveau van deskundigen in de hoofdsteden of missiehoofden) en in zeer verschillende contexten. Het besluit om nieuwe dialogen aan te gaan moet dus worden genomen tegen de achtergrond van de verwachte meerwaarde en van de middelen die voor de uitvoering ervan beschikbaar zijn.

Zo bestaan er verschillende soorten dialogen, bijvoorbeeld:

- 2.1. De dialogen of besprekingen van meer algemene aard, op basis van regionale of bilaterale verdragen, akkoorden of overeenkomsten dan wel van strategische partnerschappen, waarin de mensenrechten systematisch aan bod komen. Het betreft met name:
 - 2.1.1. de betrekkingen met de kandidaat-lidstaten
 - 2.1.2. de Overeenkomst van Cotonou met de ACS-landen
 - 2.1.3. de betrekkingen tussen de EU en Latijns-Amerika

2.1.4. het proces van Barcelona (Middellandse Zeelanden) en het nabuurschapsbeleid (onder meer de landen van de Kaukasus)

2.1.5. de politieke dialoog met de Aziatische landen in het kader van de ASEAN en de ASEM

2.1.6. de betrekkingen met de Westelijke Balkan

2.1.7. de bilaterale betrekkingen in het kader van de associatie- en samenwerkings-overeenkomsten.

2.2. De dialogen die uitsluitend toegespitst zijn op de mensenrechten. Momenteel bestaan er verschillende regelmatige en geïstitutionaliseerde dialogen tussen de Europese Unie en een derde land of een regionale organisatie die uitsluitend gewijd zijn aan de mensenrechten (bijvoorbeeld de dialoog met China, het overleg met Rusland, de dialoog met de vijf staten van Centraal-Azië en de dialoog met de Afrikaanse Unie). Deze dialogen en dit overleg zijn zeer gestructureerd en worden gehouden op het niveau van de deskundigen inzake mensenrechten van de hoofdsteden. In het verleden onderhield de EU tevens een mensenrechten-dialoog met de Islamitische Republiek Iran. Andere dialogen vinden plaats op het niveau van de missiehoofden (bijvoorbeeld India, Pakistan en Vietnam). Het bestaan van een dergelijke dialoog mag niet tot gevolg hebben dat het thema mensenrechten niet meer wordt besproken in het kader van de politieke dialoog op alle niveaus.

Voorts bestaan er in het kader van verschillende samenwerkings- of associatieovereenkomsten met derde landen subcomités of specifieke groepen inzake mensenrechten. Dat is met name het geval voor diverse landen ten zuiden van de Middellandse Zee, zoals Marokko, Tunesië, Libanon, Jordanië, Egypte, Israël of de Palestijnse Autoriteit.

2.3. De ad-hocdialogen waarin elementen die onder het GBVB vallen, waaronder mensenrechten, aan de orde komen. De EU onderhoudt momenteel dergelijke dialogen met bijvoorbeeld Sudan op het niveau van de missiehoofden ter plaatse.

2.4. De dialogen in het kader van de geprivilegieerde betrekkingen met bepaalde derde landen, op basis van grotendeels gelijklopende standpunten. Deze dialogen nemen in de meeste gevallen de vorm aan van een halfjaarlijkse bijeenkomst van deskundigen, in trojkasamenstelling, bijvoorbeeld met de Verenigde Staten, Canada, Nieuw-Zeeland, Japan en de geassocieerde landen, vóór de vergadering van de Raad voor de mensenrechten en de jaarlijkse zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Er vindt tevens overleg plaats met de Afrikaanse Unie vóór de vergaderingen van de Raad voor de mensenrechten en van de Derde Commissie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Het hoofddoel van deze dialogen is aangelegenheden van gemeenschappelijk belang alsmede de mogelijkheden voor samenwerking binnen internationale mensenrechtenfora aan de orde te stellen.

Naast de dialogen op het niveau van de Europese Unie onderhouden bepaalde lidstaten op nationaal niveau eveneens dialogen met bepaalde derde landen.

De richtsnoeren voor de mensenrechtendialoog dienen verschillende doelstellingen:

- de omschrijving van de rol van dit instrument in het algemene kader van het GBVB en het beleid van de Europese Unie inzake mensenrechten,
- de versterking van de samenhang en de consistentie van de aanpak van de Europese Unie inzake mensenrechtendialogen door per geval na te gaan wat de meerwaarde is van een mensenrechtendialoog en welke werklast dit meebrengt voor de COHOM,
- de bevordering van het gebruik van dit instrument door de voorwaarden voor de totstandbrenging en de efficiëntie ervan te omschrijven,
- de informatie van derden (met name internationale organisaties, niet-gouvernementele organisaties, de civiele samenleving, de media, het Europees Parlement, derde landen) over deze aanpak.

De politieke dialogen met de ACS-landen, in het kader van de Overeenkomst van Cotonou, hebben hun eigen werkwijzen en procedures die in artikel 8 van de Overeenkomst van Cotonou zijn omschreven. Ter wille van de samenhang moeten evenwel op gezette tijden opvattingen en ervaringen worden uitgewisseld in de Groep COHOM.

3. Algemene beginselen

- 3.1. De Europese Unie verbindt zich ertoe het proces waarbij de doelstellingen inzake mensenrechten en democratisering in alle aspecten van haar buitenlands beleid worden geïntegreerd ("mainstreaming") te intensiveren. In dit verband zal de EU ervoor zorgen dat de thema's mensenrechten, democratie en rechtsstaat aan de orde komen in al haar ontmoetingen en besprekingen met derde landen, op alle niveaus: ministeriële gesprekken, gemengde commissies of formele dialogen, gevoerd door het voorzitterschap van de Raad, de trojka, de missiehoofden of de Commissie. Tevens zal zij erop toezien dat de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat in de programmeringsbesprekingen en in de strategische documenten per land ter sprake komen.
- 3.2. Om dieper op de mensenrechten te kunnen ingaan, kan de Europese Unie echter besluiten om met een derde land een dialoog te beginnen die specifiek op de mensenrechten gericht is. Daarbij zullen bepaalde criteria in acht worden genomen zonder dat het nodige pragmatisme en de nodige flexibiliteit uit het oog worden verloren. De EU kan hetzij zelf voorstellen om een dialoog met een derde land te beginnen, hetzij reageren op een verzoek van een derde land.

4. Doelstellingen van de mensenrechtendialogen

De doelstellingen van een mensenrechtendialoog verschillen van land tot land en zullen per geval worden vastgesteld. Het kan met name gaan om:

- a) de bespreking van vraagstukken van gemeenschappelijk belang en de versterking van de samenwerking inzake mensenrechten, onder andere in multilaterale fora zoals de Verenigde Naties;

- b) het uiten van de bezorgdheid van de EU over de mensenrechtensituatie in het betrokken land, het verzamelen van informatie en het streven naar verbetering van de mensenrechtensituatie in dat land.

Voorts kunnen de mensenrechtendialogen de mogelijkheid bieden om problemen die aanleiding kunnen geven tot conflicten, in een vroeg stadium op te sporen.

5. Thema's van de mensenrechtendialoog

De thema's voor de mensenrechtendialoog zullen per geval worden vastgesteld. De Europese Unie verbindt zich er evenwel toe prioritaire thema's te bespreken die op de agenda van iedere dialoog moeten staan, met name de ondertekening, de bekrachtiging en de uitvoering van internationale instrumenten inzake mensenrechten, de samenwerking bij de internationale procedures en mechanismen inzake mensenrechten, de uitbanning van de doodstraf en van foltering, de bestrijding van alle vormen van discriminatie, de rechten van het kind, en met name de rechten van kinderen in gewapende conflicten, de rechten van de vrouw, de vrije meningsuiting, de rol van de civiele samenleving en de bescherming van de mensenrechten-verdedigers, internationale justitiële samenwerking, met name met het Internationaal Strafhof, de bevordering van het democratiseringsproces en van behoorlijk bestuur, de rechtsstaat, alsmede de conflictpreventie. De dialoog met het oog op de versterking van de samenwerking inzake mensenrechten kan een aantal van de bovenvermelde prioritaire thema's omvatten, met name de toepassing van de voornaamste door de andere partij bekrachtigde internationale instrumenten inzake mensenrechten, alsmede de voorbereiding en de follow-up van de Raad voor de mensenrechten in Genève, van de Derde Commissie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York, en van mondiale en/of regionale conferenties. De dialoog wordt op basis van wederkerigheid gevoerd, zodat het derde land de mensenrechtensituatie binnen de Europese Unie aan de orde kan stellen.

6. Procedure voor het aangaan van een mensenrechtendialoog

- 6.1. Alvorens een besluit over het aangaan van een mensenrechtendialoog wordt genomen, wordt de mensenrechtensituatie in het betrokken land geëvalueerd. Het besluit om de mensenrechtensituatie vooraf te evalueren wordt genomen door de COHOM, voor zover nodig in overleg met de geografische groepen, de Groep ontwikkelingssamenwerking (CODEV) en het Comité voor de acties ter ontwikkeling en consolidering van de democratie en de rechtsstaat, alsmede de eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden. De evaluatie zelf wordt door de COHOM in overleg met de andere groepen verricht. Er wordt onder meer gekeken naar de ontwikkeling van de mensenrechtensituatie, de bereidheid van de regering om de situatie te verbeteren, de inzet van de regering voor de mensenrechtenverdragen, de wil van de regering om samen te werken met de procedures en mechanismen inzake mensenrechten van de Verenigde Naties, de houding van de regering tegenover de civiele samenleving. De evaluatie wordt onder meer gebaseerd op de volgende bronnen: verslagen van de missiehoofden, van de Verenigde Naties en van andere internationale of regionale organisaties, van het Europees Parlement en van diverse niet-gouvernementele organisaties op het gebied van de mensenrechten, en landenstrategiedocumenten van de Commissie.
- 6.2. Voordat het besluit tot het instellen van een mensenrechtendialoog wordt genomen, worden de concrete doelstellingen die de Unie door het aangaan van de dialoog met het betrokken land wenst te bereiken, omschreven en wordt de meerwaarde van een dialoog met dat land geëvalueerd. De Europese Unie zal op middellange termijn per geval ook criteria opstellen aan de hand waarvan de vooruitgang ten opzichte van de doelstellingen ("benchmarks") kan worden gemeten, alsmede criteria ten behoeve van een eventuele exitstrategie, hoewel dit echter geen voorwaarde is voor het aangaan van een mensenrechtendialoog.

- 6.3. Voordat tot het aanvangen van een mensenrechtendialoog wordt besloten, worden er met het betrokken land verkennende gesprekken gevoerd. Deze hebben tot doel na te gaan wat het betrokken land met zijn instemming met of zijn verzoek om een mensenrechtendialoog met de EU beoogt en welke vooruitgang het land kan boeken met zijn verbintenissen ten aanzien van internationale instrumenten, procedures en mechanismen inzake mensenrechten, alsmede met de bevordering en de bescherming van de mensenrechten en de democratie in het algemeen, en aldus de informatie in de verslagen die tijdens de voorbereidende evaluatie zijn voorgelegd, te actualiseren. Tijdens die gesprekken zal het betrokken land tevens worden gewezen op de beginselen waarop het optreden van de Europese Unie stoelt, alsmede op de doelstellingen die de Unie nastreeft met het voorstellen of het aanvaarden van een mensenrechtendialoog. De verkennende gesprekken worden bij voorkeur gevoerd door de trojka van de EU bestaande uit vertegenwoordigers uit de hoofdsteden op het niveau van deskundigen inzake mensenrechten, in nauw overleg met de in het betrokken land geaccrediteerde missiehoofden. Na afloop worden de verkennende gesprekken geëvalueerd. Op grond van deze evaluatie beslist de Europese Unie of zij de exercitie al dan niet op een meer gestructureerde en geïnstitutionaliseerde wijze wil voortzetten.
- 6.4. Besluiten betreffende het beginnen van een mensenrechtendialoog moeten in de Groep COHOM worden besproken en goedgekeurd. De eindbeslissing om een mensenrechtendialoog aan te gaan en de vaststelling van de wijze waarop dat gebeurt, op het niveau van de deskundigen in de hoofdsteden of lokaal door de missiehoofden, berust bij de Raad van de Europese Unie.
- 6.5. De geografische groepen, en voor zover nodig de Groep ontwikkelingssamenwerking (CODEV) en het Comité voor de acties ter ontwikkeling en consolidering van de democratie en de rechtsstaat, alsmede de eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden moeten eveneens bij de besluitvorming worden betrokken.

- 6.6. Indien de evaluatie negatief uitvalt en de Europese Unie besluit geen mensenrechten-dialoog aan te gaan, onderzoekt de Europese Unie of het nuttig kan zijn een andere weg te volgen, zoals de versterking van het mensenrechtenaspect in de politieke dialoog met het betrokken land, onder meer door daarbij deskundigheid inzake mensenrechten te betrekken.
- 6.7. De follow-up van de dialoog en de vaststelling van de agenda worden in alle gevallen verricht door de Groep COHOM, indien nodig samen met de andere betrokken instanties: de geografische groepen, de missiehoofden, de Groep CODEV en het Comité voor de acties ter ontwikkeling en consolidering van de democratie en de rechtsstaat, alsmede de eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

7. Concrete vormgeving van de mensenrechtendialoog

Wat de concrete vorm van de mensenrechtendialoog betreft, zijn flexibiliteit en pragmatisme vereist. De vormgeving zal derhalve in overleg met het betrokken land per geval worden vastgesteld. Het gaat met name om de plaats waar de dialoog wordt gehouden, het niveau van vertegenwoordiging en de frequentie.

In beginsel zouden alle dialogen ten minste één hele dag moeten duren, doch met uitzondering van de dialogen met staten die vrijwel dezelfde opvattingen huldigen als de Europese Unie, met indien mogelijk simultaanvertolking zodat de tijd die voor de besprekingen wordt uitgetrokken optimaal wordt benut. Voorts moet de Europese Unie bij het opzetten van een dialoog het derde land meedelen dat zij zich de mogelijkheid voorbehoudt individuele gevallen aan de orde te stellen en het derde land bij iedere ontmoeting een lijst van individuele gevallen voor te leggen waarop reacties worden verwacht. Die lijst kan vergezeld gaan van een verzoek om vrijlating van de personen wier geval aan de orde is gesteld; die individuele gevallen kunnen indien nodig in het kader van de politieke dialoog aan de orde worden gesteld. Zo nodig publiceert de Europese Unie na de dialoog een perscommuniqué dat op de internetsite van het secretariaat-generaal van de Raad en van de betrokken delegatie van de Commissie wordt geplaatst. Voorts worden per geval na iedere gespreksronde van een dialoog een gezamenlijke persconferentie en een onderhoud met de pers gepland.

Om de uitwisseling zo vruchtbaar mogelijk te maken, vindt de dialoog zoveel mogelijk plaats op het niveau van de met mensenrechten belaste regeringsvertegenwoordigers. Ter wille van de continuïteit wordt de Europese Unie bij voorkeur vertegenwoordigd door de trojka, hetzij op het niveau van de vertegenwoordigers van de hoofdsteden, hetzij op het niveau van de missiehoofden.

De Europese Unie ziet erop toe dat de gespreksrondes van de dialoog op gezette tijden plaatsvinden in het betrokken land. Op die manier kan de delegatie van de EU zich beter vergewissen van de situatie ter plaatse en, indien de autoriteiten van het land ermee instemmen, contacten hebben met personen en instellingen die haar interesseren. Wanneer de dialoog vooral betrekking heeft op vraagstukken van gemeenschappelijk belang en de versterking van de samenwerking op het gebied van de mensenrechten, vindt deze van oudsher in Brussel plaats. Het is wenselijk deze traditie in ere te houden.

Voor zover mogelijk verzoekt de Europese Unie de autoriteiten van het land waarmee een mensenrechtendialoog wordt gehouden, in hun delegatie vertegenwoordigers op te nemen van de diverse instellingen en ministeries die bevoegd zijn inzake mensenrechten, bijvoorbeeld justitie, binnenlandse zaken, de politie, het gevangeniswezen, enz. Tevens kan de civiele samenleving op de meest geschikte wijze worden betrokken bij de voorafgaande evaluatie van de mensenrechtensituatie, de dialoog zelf (met name door in sommige gevallen studie-bijeenkomsten te organiseren met vertegenwoordigers van de civiele samenleving van het derde land en van de Europese Unie, opdat sommige thematische zaken uitvoerig aan de orde kunnen komen in de marge van de formele dialoog) en bij de follow-up en de evaluatie van de dialoog. Voorts kan de Europese Unie haar steun betuigen aan de verdedigers van de mensenrechten in de landen waarmee zij dergelijke contacten onderhoudt.

De EU zal er zoveel mogelijk naar streven de mensenrechtendialoog voor de civiele samenleving werkelijk transparant te maken.

8. Samenhang tussen de bilaterale dialogen van de lidstaten en de dialogen van de EU

Om de samenhang tussen de bilaterale dialogen van de lidstaten en de dialogen van de EU zo groot mogelijk te maken, is uitwisseling van informatie noodzakelijk. Die uitwisseling van informatie, met name over de behandelde thema's en de resultaten van de bespreking, kan via COREU lopen of in de COHOM plaatsvinden. De diplomatieke missie van het zittende voorzitterschap in het betrokken land kan hierover ook ter plaatse informatie verzamelen. In voorkomend geval kunnen informele ad-hocvergaderingen tussen de leden van de COHOM en de betrokken geografische groepen en het Europees Parlement worden gehouden. Ook zijn informele ad-hocvergaderingen mogelijk met andere landen die een mensenrechtendialoog voeren met het betrokken land (zoals het geval is voor China). De COHOM en de geografische of thematische groepen dienen hierbij te worden betrokken.

Bij de verlening van bijstand door de Europese Unie op het gebied van de mensenrechten en de democratisering in de landen waarmee de EU een politieke dialoog onderhoudt, dient rekening te worden gehouden met de ontwikkelingen in en de resultaten van deze dialoog. In dit verband zal de Europese Commissie de COHOM op gezette tijden in kennis stellen van de besteding van de middelen van het Europees Instrument voor de democratie en de mensenrechten, opdat er een gedachtewisseling kan worden gevoerd over de samenhang van die bijstand met de door de COHOM vastgestelde prioriteiten, tevens met inachtneming van de door de lidstaten verstrekte hulp.

9. Samenhang tussen de mensenrechtendialogen en de resoluties van de EU in de Algemene Vergadering van de VN of de Raad voor de mensenrechten

De mensenrechtendialogen en de resoluties die de EU indient tijdens de Algemene Vergadering van de VN en de Raad voor de mensenrechten betreffende de situatie van de mensenrechten in bepaalde landen zijn twee afzonderlijke procedures. Het feit dat met een derde land een mensenrechtendialoog wordt gevoerd, belet de EU dus niet een resolutie over de mensenrechtensituatie in dat land in te dienen of een dergelijk initiatief van een derde land te steunen. Voorts verhindert een mensenrechtendialoog tussen de EU en een derde land de Europese Unie niet om, onder meer in de passende internationale fora, schendingen van de mensenrechten in dat land aan de kaak te stellen of dit vraagstuk in vergaderingen met de betrokken landen op alle niveaus aan de orde te stellen.

10. Evaluatie van de mensenrechtendialoog

Iedere mensenrechtendialoog zal op gezette tijden door de COHOM tezamen met de betrokken geografische groep worden geëvalueerd, bij voorkeur en voor zover mogelijk om de twee jaar.

De evaluatie kan door het zittend voorzitterschap, met de steun van het secretariaat-generaal van de Raad worden verricht, dan wel kan hiervoor, per geval een beroep worden gedaan op externe adviseurs. Deze wordt met het oog op een bespreking en een besluit voorgelegd aan de Groep COHOM, in samenwerking met de geografische groepen, de Groep CODEV en het Comité voor de acties ter ontwikkeling en consolidering van de democratie en de rechtsstaat, alsmede de eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden. De civiele samenleving wordt bij de evaluatie betrokken.

De evaluatie zal betrekking hebben op de mate waarin de doelstellingen die de EU voor het begin van de dialoog heeft vastgesteld, zijn bereikt en zal een beeld geven van de meerwaarde van de dialoog. Met name zal aandacht worden besteed aan de vooruitgang die is geboekt met de prioritaire thema's van de dialoog. Indien inderdaad vooruitgang is geboekt, dient zo mogelijk te worden nagegaan in hoeverre het optreden van de Europese Unie daartoe heeft bijgedragen. Is er geen vooruitgang, dan moet de Europese Unie haar doelen bijstellen of onderzoeken of het wenselijk is de mensenrechtendialoog met het betrokken land voort te zetten. De evaluatie van een dialoog moet namelijk kunnen uitmonden in een besluit om de dialoog stop te zetten indien aan de eisen van deze richtsnoeren niet meer wordt voldaan, de voorwaarden waaronder de dialoog gevoerd wordt niet bevredigend zijn of de resultaten onvoldoende beantwoorden aan de verwachtingen van de EU. Tevens kan worden besloten een dialoog die zijn doel heeft bereikt en derhalve geen bestaansgrond meer heeft, op te schorten. Deze vraagstukken zullen bij voorrang in de Groep COHOM worden besproken.

Voor de dialogen met het oog op de versterking van de samenwerking inzake mensenrechten, met name in internationale en regionale fora, zal de evaluatie worden geconcentreerd op de gebieden waarop de samenwerking kan worden verbeterd.

11. Beheer van de mensenrechtendialoog

Gezien het toenemende aantal dialogen, dient de COHOM het beheer ervan te bestuderen. Zeer belangrijk zijn continuïteit en de versterking van de structuren die het zittend voorzitterschap van de Raad helpen met de voorbereiding en de follow-up van de dialogen. Een gedegen voorbereiding van iedere dialoog vergt dat inhoudelijke elementen worden aangedragen door de geografische werkgroepen maar tevens, voor zover nodig, door de CODEV en het Comité voor de acties ter ontwikkeling en consolidering van de democratie en de rechtsstaat, alsmede de eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden. Ten behoeve van de centralisering van alle gegevens, de logistieke en de inhoudelijke voorbereiding en de follow-up van de dialoog is ondersteuning van het secretariaat van de Raad essentieel. De Europese Unie kan tevens per geval overwegen om een stichting of een particuliere instantie die actief is op het gebied van de mensenrechten, bij één of meer dialogen te betrekken.

12. Het vraagstuk van de mensenrechten in de politieke dialogen

Zoals onder punt 3 vermeld, zal de Europese Unie ervoor zorgen dat de thema's mensenrechten, democratie en rechtsstaat aan de orde komen in al haar ontmoetingen en besprekingen met derde landen, op alle niveaus, met inbegrip van de politieke dialogen en, voor zover nodig, op het hoogste niveau. De EU verbindt zich ertoe in de delegaties van de EU deskundigheid inzake mensenrechten op te nemen. Per geval zal worden beslist wie die deskundigheid levert, zonder dat de continuïteit uit het oog wordt verloren. Hoewel het thema mensenrechten tijdens dergelijke besprekingen niet uitvoerig aan bod kan komen, zal de Europese Unie trachten de onder punt 5 vermelde prioritaire thema's met het betrokken land aan de orde te stellen.